

SURADNJA ŠKOLSKE KNJIŽNICE I MUZEJA CVELFERIJE: MOST IZMEĐU KNJIŽEVNOSTI I KULTURNE BAŠTINE

IZ KNJIŽNICA
narodnih i
školskih

Anita Tufekčić

Osnovna škola „Antun i Stjepan Radić“ Gunja
ariana200@gmail.com

Radionica „Riječi stranog podrijetla u govoru Cvelferije“

Tema prošlogodišnjeg Mjeseca hrvatske knjige „Nek' ti riječ ne bude stranac“ stavila je poseban naglasak na prepoznavanje i razumijevanje riječi stranog podrijetla u svakodnevnom jeziku. Ravnateljica Muzeja Cvelferije, dr. sc. Martina Kelava, održala je za učenike 3. i 4.a razreda predavanje i radionicu pod nazivom „Riječi stranog podrijetla u govoru Cvelferije“. Tijekom susreta, učenici su imali priliku istražiti bogatu jezičnu baštinu svojeg kraja kroz riječi koje koriste svakodnevno, a koje potječu iz različitih jezika.

Učenici su se prisjetili riječi kao što su šor (ulica), ćuprija (most), pendžer (prozor), anjfor (vrata) i avlija (dvorište), koje potječu iz turskog, njemačkog, mađarskog, francuskog i talijanskog jezika. Šor je na mađarskom *sor*: niz, red, ćuprija je na turskom *köprü*: most, pendžer je na turskom *pencere*: pendžer, anjfor je na njemačkom *Einfahrt*: pokriveni kolski ulaz u dvorište, i avlija je na turskom *avli*: dvorište. Zatim, na turskom se sanduk kaže *sandık*, na njemačkom se šamlica kaže *Schamerl*, na francuskom se kanape kaže *canapé* dok se na talijanskom bokal kaže *boccale*. Ravnateljica Muzeja Cvelferije istaknula je važnost razumijevanja tih riječi, jer one su svjedočanstvo povijesnih utjecaja različitih kultura na ovo područje. Učenici su također naučili o staroslavenskom podrijetlu riječi poput *čša* (čša), *krpa* (krpa), *praćak* (vatra), *sito* (sito) i *oplećak* (dio nošnje). Ovaj jezični mozaik pokazao je kako su različiti povijesni slojevi i migracije oblikovali govor Cvelferije, čineći ga jedinstvenim dijelom kulturne baštine.

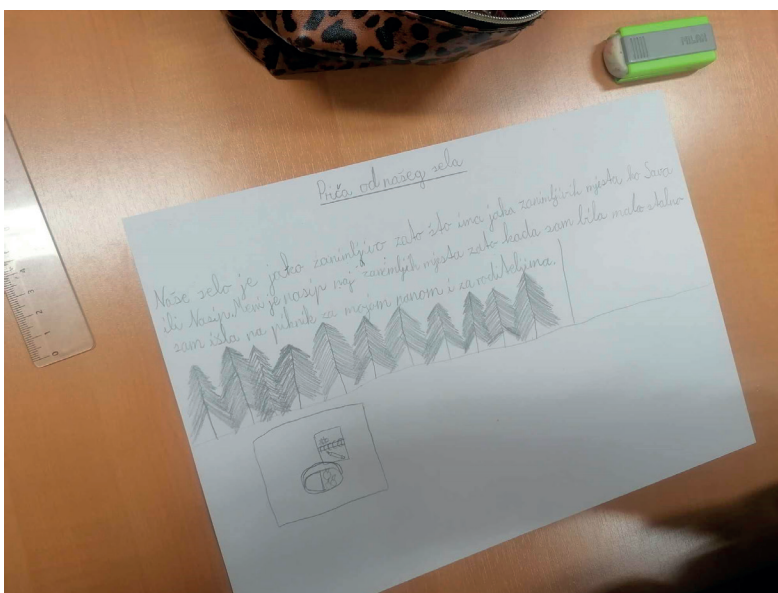

Otkriće naziva „Cvelferija“

Jedan od ključnih dijelova radionice bilo je otkrivanje porijekla naziva Cvelferija. Potječe iz njemačkog jezika, od riječi *zwölf*, što znači dvanaest. Naziv vuče korijene iz vojnog jezika, budući da je Hrvatska u prošlosti bila podijeljena na pukovnije i niže jedinice, satnije. Područje koje danas obuhvaća devet sela (Vrbanja, Soljani, Strošinci, Drenovci, Đurići, Račinovci, Gunja, Rajevo Selo i Posavski Podgajci) činilo je dvanaestu satniju, što je dovelo do naziva *Cvelferija*. Učenici su tako imali priliku povezati povijesne i jezične informacije, razumijevajući kako su prošli događaji oblikovali njihovu zajednicu i jezik.

Kreativni zadaci za učenike

Za kraj radionice, učenici su dobili zadatak da osmisle naslovnicu knjige o svom selu ili napišu priču, pjesmu ili nacrtaju crtež na temu svog sela. Ovaj zadatak potaknuo je kreativnost i osobnu povezanost učenika s lokalnom zajednicom, omogućivši im da izraze svoje osjećaje i znanje o mjestu iz kojeg dolaze. Ovakav pristup ne samo da je obogatio njihove jezične vještine, već je također učvrstio njihovu svijest o važnosti očuvanja lokalne povijesti i kulturne baštine.

Zaključak

Suradnja školske knjižnice u Gunji s Muzejom Cvelferije pokazuje kako književnost i jezik mogu biti most koji povezuje generacije i kulture. Prošlogodišnja tema Mjeseca hrvatske knjige „Nek' ti riječ ne bude stranac“ istaknula je važnost razumijevanja i prihvaćanja jezičnih različitosti, ali i očuvanja lokalnog identiteta. Aktivnosti poput radionice o riječima stranog podrijetla pokazale su da učenici mogu biti aktivni sudionici u očuvanju i promicanju kulturne baštine, a školska knjižnica i muzej ključni su partneri u tom procesu. Ovaj primjer suradnje može poslužiti kao model za buduće projekte koji spajaju edukaciju, kulturu i zajedništvo u očuvanju lokalnog identiteta.

Literatura

1. Cvelferija. URL: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Cvelferija> (13. 10. 2024.).
2. Jukić, S., Pšihistal, R., Rem, G., Trojan, I. Cvelferica. Panonizam, pismo književnosti i kulture. Osijek: Udruga Duhovno hrašće; Ogranak Društva hrvatskih književnika Slavonsko-baranjsko-srijemski, 2015.
3. Lechner, Z. Tradicijska kultura Slavonije, Baranje i Srijema. Zagreb: Hrvatsko društvo folklorista, 2000.
4. Tufekčić, A. Cvelferica – pismo koje brine o indentitetnoj budućnosti Cvelferije: jedinstveni prikaz svih značajnih književnika i pjesnika cvelferskog kraja // Knjižničarstvo, Glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema, 22, 1/2(2018.)